

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

3 Vtrùm filijfamilas sub patria potestate constituti habeant dominium, &
quarum rerum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

sublunaribus. Vnde Psal. 8. dicitur, *Omnia subiecta sunt sub pedibus eius, oves & boves, &c.* Cælestia corpora etsi condita sint ad hominis ministerium; tamen homo non propriè dicitur illorum dominus; quia nihil circa ea potest disponere, vel mutare: commoditatum tamen quæ ab illis percipiuntur, dominus dici potest.

DVBITATIO II.

Vtrum paruuli ante vsu rationis habeant verum dominium.

6 **R** Esp. Habere verum dominium, vt patet ad Galat. 4. *Quanto tempore heres paruulus est, nihil differt a seruo, cum sit dominus omnium.* vbi Apostolus illi tribuit verum dominium hereditatis relictæ. Nec refert quòd careat vsu rationis, & libero arbitrio: quia etli ad vsu dominij requiratur vsus rationis; non tamen ad dominium ipsum habituale, quod immediatè fundatur in potentia. quòd autem non possint habere vsu istarum potentiarum, prouenit tantum ab impedimento extrinseco; scilicet ex redundantia humorum in cerebro. Idem dicendum de amantibus. Vide Victoriam relectione de Indis, numero 21. & 22.

DVBITATIO III.

Vtrum filij familias sub patria potestate constituti habeant dominium, & quarum rerum.

Magni refert hæc nosse, vt sciamus de quibus validè absque patris consensu possint disponere.

7 **S**uppono quadruplex genus *peculij* filijfamilias posse competere, *castrense, quasi castrense, aduentitium, profectiuum*: est communis sententia DD. Vide Silu. verbo Peculium. & Nauar. cap. 17. num. 142. *Castrense* dicitur quod in militia, vel occasione militiae partum, vt stipendia militum, & aliorum qui castra sequuntur; prædæ ex hostibus; donatiua ducum, vel commilitonum; testamenta & legata occasione militiae; mobilia, à parentibus, vel alijs data cuncti ad militiam, vel obsequium Principis, vel in illis versanti; item quæ in obsequio Principis in palatio, & quæ in custodia alicuius arcis acquiruntur. Denique omnia luca quæ mediante aliquo contractu ex talibus bonis proueniunt.

Quasi castrense dicitur omne id quod ex beneficio Ecclesiastico acquiritur. Imò quidquid acquiritur post clericatum, etiamsi aliàs esset aduentitium, vt expressè habetur Auth. Presbyteros. 1. C. de Episcopis & Clericis: quod valdè notandum. Item quidquid acquiritur officio publico, non mechanico, vt Iudicis, Aduocati, Tabellionis; vel professione alicuius artis liberalis; & quod datur intuitu talis functionis, vt libri qui dantur à parente vel alio ei qui artem profecturus liberalem; & quod liberalitate Principis. denique quod ab aliquo datur filiofamilias, vt sit tamquam castrense; seu vt ipse tantum, non pater, habeat vsufructum. vocantur hæc quasi castrensia,

quia habent priuilegium castrensiū, etsi verè castrensia non sint: & quia clerici sunt milites spirituales.

Aduentitium, quod non prouenit à parente, respectu cuius dicitur aduentitium; neque eius causa vel intuitu principaliter datur; (sic enim esset profectiuum) sed successione, vel donatione alio intuitu facta, vel industria propria, vel fortuitò ei obuenit; ita tamen vt non sit castrense, aut quasi castrense: vt si inueniat thesaurum; si lucretur negotiando ex pecunia furtiua, aut mutuo accepta; tunc enim lucrum est peculium aduentitium; si in domo parentis aliquid extra ordinem lucretur, præstitis ordinarijs operis ad quas tenetur; si plus lucretur quàm consumit, & insinuet se cupere lucrum: si non insinuat, censetur id concedere amor parentis. de quo vide infra c. 12. nu. 81. Mortua matre ante patrem, bona materna sunt aduentitia filio respectu patris. Non tamen si pater præmoriatur, eius bona sunt aduentitia filio respectu matris: quia hoc ius oritur ex patria potestate, quam non habet mater in filium. Vide Nauar. & Silu. supra, & Molinam disp. 9. & 232. & L. 4. & 6. C. de bonis quæ lib. in potestate, &c.

Profectiuum est quod prouenit à parente viuo, vel principaliter & proximè eius causa datur; nec est castrense, aut quasi castrense, vt sunt ea quæ à parentibus conceduntur filiis, vt ea administrant; & quæ dantur filio ab alijs ob amicitiam vel obsequium parentum: secus si ob amicitiam, vel obsequium filij. L. 6. C. de bonis quæ lib. & c. & Silu. supra cum Nauar.

His positis, Dico Primò, Filiusfamilias habet plenum dominium in peculio castrensi & quasi castrensi; ita vt tota proprietas, & vsufructus, & administratio horum bonorum sit penes filium. Ita communiter DD. Vide Nauar. & Silu. supra, sunt enim aperta iura. 7. & C. de Castrensi peculio.

Hinc sequitur Primò, filium de his posse disponere, non secus ac si esset paterfamilias, per donationes vel contractus, imò etiam per testamentum & vltimas voluntates: si tamen sit pubes. i. si expleuerit annum 14. ante enim hoc tempus testari nequit. L. A qua ætate. 5. 7. Qui test. fac. poss. qua de re infra cap. 19. dubit. 4.

Sequitur Secundò, parentem ex his bonis non posse sibi quidquam vsurpare; nisi quantum necessarium ad alimenta filij, cum illum ex suis alit; alioquin tenetur ad restitutionem, si filius velit, quòd si filius non speret futurum vt parens restituat, potest vti occulta compensatione, vel mortuo parente petere à coheredibus: quod est notandum.

Dico Secundò, *Peculij aduentitij* filius est dominus directus, seu proprietarius: non tamen habet vsufructum, seu vtilitatem, quamdiu est sub patria potestate; exceptis aliquot casibus. Primus est, Si pater filio econdonet vsufructum. hoc enim non est donare de suis, (quod facere non potest) sed non vsurpare de bonis filij. vnde filius non tenetur hoc conferre in suam legitimam, quando cum fratribus cernet hereditatem paternam. Secundus est, Si aliquid donetur filio, ea lege vt parens vsufructum non habeat: tunc enim filius habebit etiam vsufructum: vt Nauar. supra. Tertius, Si aliquid ei donetur patre contradicente. non enim est æquum vt parens ex eo commodum reportet. Quartus, Si vsufructus alicuius rei filio relictus sit: tunc enim parens nihil habe-

habebit. Ratio est, quia super vsum fructum non potest statui alius vsum fructus. nam vsum fructus est ipsa commoditas & vtilitas rei. vnde dicunt Iurisperiti, *seruitutis non esse seruitutem*. Quintus, Si filius vnâ cum patre succedat in hereditate fratris vel fororis. Vide Silu. verbo Peculium l. q. 3. His adde 6. casum, Si parens fiat hæreticus. nam hoc ipso filius efficitur sui iuris. cap. 2. §. fin. de hæret. in 6. ac proinde redit ad eum vsum fructus, quem pater habebat in bonis aduentitii filij. Simanchas in Cathol. instit. tit. 9. num. 81. His euentis vtilitas pertinet ad filium; sicut bonorum castrensiũ & quasi castrensiũ; & coalescit vsum fructus cum dominio directo. Spectandæ tamen hæc in re lo-
 11 corum consuetudines & propria Iura. Hinc sequitur, filium de istis extra casus prædictos non posse disponere; quia administratio & vtilitas est penes patrem; potest tamen de istis donare causa mortis, patre consentiente: vt expressè habetur L. Tam is. 2. §. 7. de mortis causa donat. Non tamen de his testari, etiamsi pater consentiat, nisi ad pias causas. vt patet ex cap. Licet pater. 4. de sepulturis, in 6. Potest tamen de castrensiũ & quasi castrensiũ absolutè testari, vt ibidem dicitur.

12 Dico Tertio, *Profectiuorum* nullo modo habet dominium; quia dominium directum & vtile est apud parentes: neque filius habet auctoritatem administrandi, nisi in eorum vtilitatem. vnde non potest de his quidquam alienare, vel in suam vtilitatem conuertere absque consensu parentis, respectu cuius profectiuum dicitur; alioquin furtum committit. Hinc fit vt ob crimen filij hæc bona non possint sicco addici.

DYBITATIO IV.

Utrum serui habeant dominium aliquarum rerum.

13 **R**espondeo & Dico Primo, Seruos non videri habere aliquod dominium omnino perfectum & independens à potestate dominorum. Probatur Primo, quia Iura expressè dicunt, *seruos quid acquirunt quauis causa, vel occasione, dominis acquirere, vt patet Instit. Per quas personas cuique acquiritur. §. Item nobis. & L. Id vestimentum. 2. §. 7. de peculio. vbi dicitur, seruum nec esse dominum vestimenti quotidiani; quia qui ab alio possidetur, nihil possidere potest.*

Secundo, quia Innoc. IV. in c. Cum olim. 2. De privilegiis, dicit *seruum & Monachum in eo esse pares, quod neuter alicuius rei dominium habeat.* quam sententiam Nauar. de Redd. q. 1. monito 10. in praxi & theoria receptam ait.

Tertio, quia si seruus secundum se totum quidquid est domini est, multo magis ea quæ habet domini sunt; accessorium enim sequitur suum principale.

14 Hinc sequitur, Dominum non facere iniuriam propriè, si seruo res suas adimat; sicut faceret si ab alio acciperet: quia Ius omnia serui subiecit potestati domini. peccaret tamen dominus, si id quod concessit ei vt proprium, de quo pro arbitrio suo posset disponere, absque iusta causa auferret. id enim, præterquam quod sit inhumanum, est etiam contra fidem tacitè ei datam, nam dum sic conce-

dit, concedit absolutè & in perpetuum, tacitèque promittit non reuocare.

Dico Secundo, Possunt tamen serui habere aliquarum rerum dominium imperfectum, ita vt eas non teneantur dominis suis tradere; quamuis domini absque iniustitia possint illos priuare.

Probatur Primo, quia etsi Iura concesserint dominis potestatem res seruorum sibi vsurpandi; non tamen idcirco fecerunt seruos incapaces omnis iuris & dominij, instar Religiosorum; nempe vt non possint ea quæ acquirunt occultare, & teneantur ea dominis exhibere. imò credibile est id non potuisse facere: tum quia nulla causa legitima suberat; (vnde ob nullum delictum talis incapacitas hætenus est inflicta) tum quia non est consentaneum humanæ imbecillitati, vt tale onus imponatur inuito: esset enim nimis magna occasio peccandi. Secundo, quia serui possunt seipso redimere. vt patet L. Vix. 53. de iudiciis. vbi seruis datur actio contra dominos, si dicant se suis nummis redemptos, & non manumissos contra placitum fidem. Casus autem præcipui, in quibus potest seruis aliquod dominium comparare, videntur esse isti.

1. Si dominus expressè vel tacitè consentiat vt possit aliquod peculium habere.

2. Si seruo aliquid donetur, vel legetur ea conditione vt ad dominum non perueniat: tunc enim si dominus vsurparet, hoc ipso amitteretur.

3. Si relinquatur seruo absolutè & sine conditione, non tamen intuitu domini, v. g. ob industriam, vel officium exhibitum: hoc enim videtur dari vt non sit domini, sed tantum serui.

4. Si ei aliquid detur in compensationem iniuriæ illatæ. compensatio enim fit vt ex ea solatium capiat, loco doloris quem passus est; non vt dominus eius inde difceat. vnde contra omnem humanitatem esset hoc ei auferre.

5. Si aliquid lucretur sua pecunia: sicut si filius lucretur peculio castrensi vel quasi castrensi. lucrum enim subit eandem rationem quam fors, quando quis nomine suo eam exponit.

6. Si aliquid sibi subtrahat sine domini incommodo, quod liberè poterat consumere vel expendere; aut præter opera præscripta quædam alia faciat ex quibus quæstum colligat.

Ex his patet, multum interesse inter Monachos & seruos quoad dominij rationem. etsi enim in eo conueniant quòd neutri habeant dominium omnino perfectum; tamen Monachi nullum omnino in particulari habent, vt statim dicemus, & præterea sunt omnino incapaces; serui verò sunt capaces, & præterea habent aliquod dominium imperfectum, ratione cuius possunt sua auctoritate rebus suis vti & frui, easque alienare absque domini consensu. & quamuis potestati domini aliquo modo subiectum sit, esset tamen inhumanitas & abusus quædam herilis auctoritatis, si hac potestate dominus vteretur. Vide Nauar. de Redditibus, q. 1. monito 10. & 11. & Petrum Nauar. l. 3. de Restit. c. 1. num. 217.

Notandum tamen est, multos DD. concedere seruis verum & perfectum dominium in ple-
 17 risque casibus supra dictis; eisque fieri veram iniuriam obligantem ad restitutionem, si dominus res ipsis concessas auferat. Iura autem, quæ tradunt, seruos, quidquid acquirunt, domino acquirere, intelligenda regulariter. Ita Molina
 C 4 Disput.

Lex non potest seruos ita reddere incapaces vt sunt profecti.

Quibus euentis seruus sibi acquirit.

Discrimen inter dominium omnino perfectum & Monachi.

Sententia mistior.